

Zdravotnická dokumentace z pohledu práva a právní omyly zdravotnických pracovníků

JUDr. Jan Vondráček, advokát

Jansta, Kostka & spol., advokátní kancelář
Vysoká škola ekonomická v Praze

**Medicínské právo a jeho dopad
do ošetrovatelské praxe**

Ústí nad Labem
24. září 2008

[Právní úprava]

- neznalost zákona neomlouvá
- zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů (§ 67b)
- vyhl. č. 385/2006 Sb., o zdravotnické dokumentaci, ve znění pozdějších předpisů

[Kasuistika – situace]

- ve zdravotnickém zařízení probíhala kontrola ze strany Veřejného ochránce práv
- zástupce Veřejného ochránce práv požádal sestru o zdravotnickou (ošetřovatelskou) dokumentaci
- sestra „striktně“ žádost Veřejného ochránce práv odmítla s odůvodněním, že Veřejný ochránce práv nemá právo nahlížet do zdravotnické dokumentace, což dokládala ÚZ obsahujícím zákon o péči o zdraví lidu, v němž skutečně příslušné ustanovení chybělo

[Kasuistika – řešení]

- oprávnění Veřejného ochránce práv nahlížet do zdravotnické dokumentace je obsaženo v § 67b odst. 10 písm. n) zákona o péči o zdraví lidu
- toto ustanovení bylo do zákona o péči o zdraví lidu zaneseno jednou z novel tohoto zákona
- sestra měla staré znění zákona, které však novelu ještě neobsahovalo
- neznalost zákona neomlouvá, sestra jednala protiprávně a obrana, že se přeci snažila chránit pacienty, není právně významná

[Kasuistika – závěr]

- je třeba používat právní normu, která je platná a účinná k okamžiku, který je pro nás rozhodný
- platnost a účinnost bývá zpravidla uvedena na konci právního předpisu

[Ošetřovatelská dokumentace]

- § 1 odst. 1 písm. f) vyhlášky o zdravotnické dokumentaci
- zdravotnická dokumentace obsahuje vždy...
 - záznamy o ošetřovatelské péči
 - popis a průběh ošetřování
 - doporučení k dalšímu ošetřovatelskému postupu

[Ošetřovatelská dokumentace]

- příloha č. 1 vyhlášky o zdravotnické dokumentaci – minimální obsah samostatných částí zdravotnické dokumentace
- propouštěcí zpráva [bod 4. sub A. písm. e)]
- informace o propuštění z ústavní péče obsahuje...
 - doporučení na poskytnutí potřebné zdravotní péče, včetně ošetřovatelské péče

[Kasuistika - situace]

- ve vztahu k vyhlášce o zdravotnické dokumentaci (nyní aktuální ve vztahu k vybírání poplatků)
- vrchní sestra absolvovala školení o vyhlášce o zdravotnické dokumentaci, na níž padla opakovaná kritika tohoto předpisu (původní úprava pozitivního reversu apod.)
- po návratu do zdravotnického zařízení vrchní sestra uspořádala přednášku o nekvalitě předpisu a vyzvala sestry, aby tento předpis nedodržovaly s tím, že jde o nesmysl
- vrchní sestra rovněž kandidovala v komunálních volbách, a její odpůrci podali anonymní trestní oznámení
- vrchní sestra šla na policii podat sama vysvětlení, kde potvrdila, že skutečně nabádala k tomu, aby se vyhláška o zdravotnické dokumentaci nedodržovala, chtěla k tomu policistovi podat odborné odůvodnění, nicméně tento to odmítl

[Kasuistika - řešení]

- dura (mala) lex, sed lex
- § 164 TZ: Kdo veřejně podněcuje k trestnému činu nebo k hromadnému neplnění důležité povinnosti uložené podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta

[Kasuistika - závěr]

- § 164 TZ: Kdo veřejně podněcuje k trestnému činu nebo k hromadnému neplnění důležité povinnosti uložené podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta
- lze kritiku, nikoliv výzvu k neplnění
- možná stačilo na policii popřít výzvu a tvrdit, že došlo právě jen ke kritice
- věc byla nakonec orgány činnými v trestním odložena, neboť došlo k novelizaci vyhlášky

Zdravotnická dokumentace v případě sporu

- význam jako důkaz
- presumpce správnosti - znamená, že to, co je uvedeno ve zdravotnické dokumentaci, je bez dalšího pravda, není-li prokázán opak
- nic takového neplatí, soud si zdravotnickou dokumentaci hodnotí jako jakýkoliv jiný listinný důkaz, resp. v rámci znaleckého posudku

[Z toho plyne:]

- kvalita i formální podoba zdravotnické dokumentace přispívá k její přesvědčivosti
- proto apel na § 67b odst. 4 zákona o péči o zdraví lidu
 - průkazně
 - pravdivě
 - čitelně
 - datace + podpis

[V případě sporu:]

- zkompletovat ZD
- porovnat jednotlivé části a vyřešit případné rozpory
- podle míry závažnosti sporu pořídit kopii ZD

[Záznam o nežádoucí příhodě]

- konkrétní
 - nikoliv: „Pacient se choval hrubě.“
 - ale: „Pacient na mě křičel: „Ty krávo!“ a přitom dvakrát silně bouchl pěstí do stolu.“
- podpis všech zúčastněných zdravotnických pracovníků
- v některých případech samostatná prohlášení zúčastněných zdravotnických pracovníků

[Vlastní poznámky]

- není zakázáno mít vlastní poznámky k nežádoucí příhodě (vlastní „záznam o nežádoucí příhodě“)
- pozor na povinnost mlčenlivosti
- doporučeno v situacích, kdy hrozí ukončení pracovního poměru

Právní omyly zdravotnických pracovníků

Omyl první

Vždyt' za škodu odpovídá přeci
zaměstnavatel...

[Obecné pravidlo]

- odpovědnost za škodu na zdraví způsobenou pacientovi nese zásadně zdravotnické zařízení
- za škodu odpovídá zaměstnavatel a zaměstnanec pak odpovídá zaměstnavateli do výše 4,5 násobku hrubé mzdy

[Kasuistika - situace]

- sestře vypadly z rukou nůžky a „zabodly“ se pacientovi do nohy
- protože sestra věděla, že za škodu, kterou pacientovi způsobila, odpovídá zaměstnavatel, informovala o tom nadřízeného i pacienta
- pacient podal přímo na sestru žalobu o náhradu škody na zdraví ve výši 20.000,- Kč, ta jí byla doručena spolu s platebním rozkazem
- sestra o tom opět informovala svoji nadřízenou, ta jí přislíbila, že věc předloží na poradě vedení, a sestra tedy věc již dále neřešila
- asi za 2 měsíce se v bytě sestry objevil exekutor s tím, že vymáhá pohledávku pacienta ve výši 20.000,- Kč pravomocně přiznanou platebním rozkazem

[Kasuistika – řešení]

- to, že podle zákona odpovídá pacientovi za škodu zaměstnavatel, neznamená, že soud nemůže odsoudit sestru k tomu, aby škodu pacientovi nahradila
- sestra se musí bránit, a to u soudu (samotné sdělení zaměstnavateli nestačí)
- náhradu škody nezaplatila ani pojišťovna, a to s odvoláním na to, že pojištěná je nemocnice, nikoliv sestra

[Průběh soudního řízení o peníze (obecně)]

- podá se žaloba (na sestru)
- soud rovnou vydá platební rozkaz (jím sestru odsoudí, ale současně vyzve, aby se bránila podáním odporu)
- sestra musí podat do 15 dnů odpor

JANSTA
KOSTKA
&
SPOL.

Krajský soud v Hradci Králové
Třída ČSA 218
502 08 Hradec Králové

ke sp. zn.:

34 C.m 74/2007

naše zn.:

1/192/54

žalobce:

Ing. Vítězslav Hálek
se sídlem: Nezvalova 423, Hradec Králové, PSČ: 500 03
správce konkursní podstaty úpadce TREND – všobecný investiční fond a.s.
se sídlem: Skroupova 441, Hradec Králové, PSČ: 500 02, IČ: 45245177
právně zastoupen: Mgr. Danielou Šenarovou, advokátem
se sídlem: Maska 883/14, Praha 6, PSČ: 160 00

žalovaní:

- 1/ Michael Kocáb, nar.: 28. července 1954
bytem: Karlova 17, Praha 1 – Staré Město, PSČ: 110 00
právně zastoupen: prof. JUDr. Miroslavem Bělinou, CSc., advokátem
i. s. JUDr. Janem Lindou, advokátem
se sídlem pobočky: Olouhá 13, Praha 1, PSČ: 110 00
- 2/ JUDr. Martin Kratochvíl, nar.: 22. května 1946
bytem: Budíkov 308, Mnichovice, PSČ: 251 64
právně zastoupen: prof. JUDr. Miroslavem Bělinou, CSc., advokátem
i. s. JUDr. Janem Lindou, advokátem
se sídlem pobočky: Olouhá 13, Praha 1, PSČ: 110 00
- 3/ Ing. Aleš Machalíček, nar.: 7. září 1943
bytem: Ranská 1032, Praha 9 – Újezd nad Lesy, PSČ: 190 16
- 4/ Ing. Jiri Pacovský, nar.: 27. ledna 1947
bytem: Saldova 493/10, Praha 8 – Karlín, PSČ: 186 00
- 5/ JUDr. Oldřich Lichtenberg, nar.: 9. března 1963
bytem: Těšnova 475, Průhonice
právně zastoupen: JUDr. Miroslavem Janstou, advokátem
se sídlem: Těšnov 1, Praha 1, PSČ: 110 00
- 6/ Ing. Aleš Tomek, CSc., nar.: 19. srpna 1948
bytem: Mechovka 313, Praha 9 – Klánovice, PSČ: 190 14
- 7/ JUDr. Zdeněk Kozák, nar.: 31. července 1964
bytem: Javorova 101, Lhota Dolní Brežany, PSČ: 252 41
právně zastoupen: prof. JUDr. Miroslavem Bělinou, CSc., advokátem
i. s. JUDr. Janem Lindou, advokátem
se sídlem pobočky: Olouhá 13, Praha 1, PSČ: 110 00

věc:

o zaplacení 551.900.000,- Kč s příslušenstvím

Žaloba

Osmkrát.
Seznam příloh je uveden na poslední straně.

Advokátní kancelář
Těšnov 1, 110 00 Praha 1
E-mail: kancelar@jansta-kostka.cz
Tel.: (++420) 221 875 402-9, Fax: (++420) 221 875 401

PLATEBNÍ ROZKAZ

Ve věci

žalobce:
zast.

se sídlem

IČ

, advokátem,

proti žalovanému:

se sídlem

IČ

o zaplacení částky s přísl.

soud ukládá žalovanému, aby do patnácti dnů ode dne doručení tohoto platebního rozkazu **zaplatil žalobci**

s úrokem z prodlení ve výši

% p.a.z částky ve výši

od

do

% p.a.z částky ve výši

od

do zaplacení

a náklady řízení v částce k rukám právního zástupce

nebo aby v téže lhůtě počítané ode dne doručení tohoto platebního rozkazu **podal** proti tomuto platebnímu rozkazu u zdejšího soudu **odpor**, ve dvojím vyhotovení.

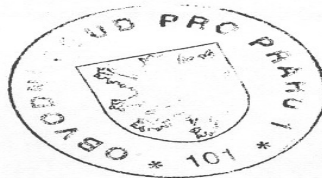
Poučení :

Nepodá-li žalovaný proti platebnímu rozkazu včas odpor, nabude platební rozkaz účinku pravomocného rozsudku. Podá-li žalovaný odpor včas, ruší se tím celý platební rozkaz a předseda senátu nařídí jednání. Napadnout pouze výrok o nákladech řízení je oprávněn kterýkoliv z účastníků odvoláním, podaným do 15 dnů ode dne doručení tohoto platebního rozkazu k Městskému soudu v Praze prostřednictvím zdejšího soudu.

Nesplní-li žalovaný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může žalobce podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

V Praze dne 02.11.2005

Za správnost vyhotovení:
Donka Chalupěcká

Eva Kočí, v.r.
vyšší soudní úřednice

A decorative graphic consisting of a horizontal purple bar with a gradient. On the left side, there is a white left square bracket. On the right side, there is a white right square bracket. A thin white circle is partially visible behind the bar on the left side.

Omyl druhý

Když mě pacient pořád plácá po zadní části těla, nesmím mu dát facku...

[Plácnutí z pohledu práva]

- plácnutí po zadní části těla je zásahem do práva na ochranu osobnosti sestry
- obecným a preferovaným prostředkem ochrany práva je žaloba
- sestra tedy může podat proti pacientovi žalobu na zdržení se plácání po zadní části těla, případně s návrhem na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění i v penězích

[Svépomoc]

- žaloba, resp. soudní ochrana, je ale jen jedním z prostředků k ochraně práva, rovněž existuje tzv. svépomoc
- facku jako svépomoc kvalifikovat lze
 - přiměřená intenzita (nerozbít brýle, nezlomit nos)
 - přiměřená okolnostem (nefackovat 80ti letého pacienta)

Omyl třetí

Ten dopis si nevyzvednu a bude to...

[Fikce doručení]

- soud má písemnost za doručenou 3., případně 10. dnem, jestliže nebyla vyzvednuta
 - nicméně adresát se v době doručování zdržoval v místě, kam mu bylo doručováno
- obdobně občanský soudní řád, trestní řád, správní řád, zákon o správě daní a poplatků, disciplinární řády apod.

Omyl čtvrtý

**Aby mě mohli odsoudit, musím
způsobit újmu na zdraví...**

[Neposkytnutí pomoci]

- v případě porušení povinnosti poskytnout potřebnou pomoc, není třeba k trestnosti, aby vznikla újma na zdraví
- § 207 odst. 2 trestního zákona: Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Omyl pátý

**Stejně nebudu vypovídat,
tak co bych tam chodila...**

[Právo odepřít výpověď]

- svědek má 2 základní povinnosti: dostavit se + vypovídat
- v některých případech má svědek právo odmítnout vypovídat
- i v takovém případě je však zásadně povinen se dostavit
- při neomluvené neúčasti hrozí pokuta či předvedení

A decorative graphic consisting of a horizontal purple bar with a gradient from light to dark purple. On the left side, there is a white left square bracket. On the right side, there is a light green right square bracket. A thin white circle is partially visible behind the bar on the left side.

Omyl šestý

Když nikde nesvědčím, nemůžou mě
odsoudit za křivé svědectví...

§ 175 - křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek

- kdo jako svědek...před soudem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu...
 - uvede nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo pro zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny
 - takovou okolnost zamlčí

[Víte, že:]

- trestným činem je také
 - organizátorství
 - návod
 - pomoc

- návod (!)

Omyl sedmý

**Musím odpovídat novináři
i reportérovi z televize...**

[Východiska]

- neexistuje právní povinnost vyjadřovat se novináři
 - neutíkat (prchající zdravotník)
 - nevymlouvat se (nemám čas)
- nepodlehnout tlaku (opakované otázky)
- nenechat se vyprovokovat ke spekulacím

[Mantinely]

- povinnost mlčenlivosti
- sestřihy
 - stručně (drahý prime-time)
 - jednoznačně (kategoricky)

[Kasuistika]

- Sestra: „Teď nemám čas.“
- TV: „A navzdory tomu, že jde o závažné pochybení, nikdo najednou neměl čas.“

[Kasuistika]

- Sestra: „Víte, mně je to moc líto, co se stalo. Ale my jsme postupovali správně.“
- TV: „Víte, mně je to moc líto, co se stalo.“

[Kasuistika]

- TV: „Mohla byste se nám vyjádřit k rizikům pádů v nemocnicích?“
- Sestra: „Jistě, ráda.“
- TV: Myslíte si, že akreditace by pomohla k odstranění rizik pádů?“
- Sestra: „No, asi ano.“

- TV: „Není divu, že v této nemocnici dochází k častým pádům, vždyť nemá akreditaci. Připouštějí to i její samotní zaměstnanci.“
- TV: Myslíte si, že akreditace by pomohla k odstranění rizik pádů?“
- Sestra: „No, asi ano.“

[Optimální formulace]

- Nezlobte se, nemohu se vyjadřovat, jinak bych porušila povinnost mlčenlivosti.
- Obrátte se, prosím, na naše tiskové oddělení.

Omyl osmý

V Čechách rozhodují spory soudy...

[Kasuistika - situace]

- sestřička ošetřovala pacienta, který k ní vzplanul touhou, což okamžitě prezentoval, i když poněkud nevybíravými termíny a návrhy
- sestřička na něj vychrstla zbytek vody ve sklenici s tím, aby se zchlادil
- asi za 2 měsíce jí přišla výzva od jakéhosi rozhodce, aby se do tří dnů vyjádřila k návrhu tohoto pacienta, jímž se domáhá 50.000,- Kč jako odškodného

[Kasuistika - situace]

- sestřička o tom informovala paní doktorku a společně vytvořily odpověď, v níž odškodnění odmítly, neboť 50.000,- Kč je moc a navíc by odškodnění mělo být požadováno po paní doktorce, protože za škodu způsobenou zaměstnancem odpovídá zaměstnavatel, který je na to pojištěn
- na to se dlouhou dobu nic nedělo, ale za 2 měsíce přišel sestřičce rozhodčí nález, v němž jí bylo uloženo zaplatit oněch 50.000,- Kč
- za 5 dní se u sestřičky objevil exekutor a začal zabavovat majetek

[Rozhodce - kdo to je ?]

- osoba, která je oprávněna rozhodovat majetkové spory, a to na základě písemné smlouvy mezi stranami sporu
- jde tedy o to, že:
 - obecně rozhodují právní spory soudy
 - ale lze písemně sjednat, že to místo soudu bude dělat rozhodce

[Rozhodčí řízení]

- je jednoinstanční, pokud se nesjedná přezkum jinými rozhodci
- u soudu se sice lze domáhat zrušení rozhodčího nálezu, ale z omezených důvodů

[Z toho plyne, že:]

- není-li písemná smlouva o tom, že bude rozhodovat rozhodce, musí rozhodovat soud
- to ale úplně nevylučuje, aby žalobce podal žalobu k rozhodci (i když tedy nesprávně)
- to, že rozhodce nemá rozhodovat, musí být vzneseno při prvním úkonu ve věci
- pokud i přesto rozhodce rozhodne, lze se u soudu domáhat zrušení rozhodčího nálezu

[Kasuistika - řešení]

- je jasné, že žádná smlouva mezi sestřičkou a pacientem o tom, že jejich spor o odškodnění bude řešit rozhodce, uzavřena nebyla
- rozhodce tedy neměl pravomoc rozhodovat
- samotný nárok na odškodnění neexistoval, neboť byl žalován špatný subjekt (sestřička místo paní doktorky) a škoda ve výši 50.000,- Kč pacientovi nevznikla

[Kasuistika - řešení]

- nicméně námitka nedostatku pravomoci rozhodce nebyla vznesena při prvním úkonu, proto soud nemohl návrhu na zrušení rozhodčího nálezu vyhovět
- protože náhrada škody byla uložena sestřičce, nebylo možno ji uhradit z pojistky paní doktorky
- sestřička nemá právo na náhradu škody proti paní doktorce, že jí špatně poradila, protože paní doktorka nemá právní povinnost postupovat odborně

Omyl devátý

**Nejhorší je pacient...
(nikoliv nejhorší je vlastní klient
a vlastní svědek)**

[Pozor:]

1. Oslovení úředních osob

- předseda/vyšetřovatel/státní zástupce/svědék

2. Opravy protokolace

- pravopisné chyby
- stylistické opravy

4. Irelevantní argumentace

- pomoc v jiných případech (desítky děkovných dopisů)
- nepostihování jiných protiprávností

5. Nespravedlnost

- spravedlivé rozhodnutí je takové, které vzejde ze zákonného procesu

6. Obecný zmocněnec

7. Přehlédnutá písemnost v obálce

[Svědek]

- **Mluvil jste o své výpovědi s někým ?**
 - „...Jó, tady s panem doktorem jsme nad tím seděli včera asi 2 hodiny...”
- **Co to máte v ruce ?**
 - „...To jsem si připravila, co tady mám říkat...”

[Děkuji vám za pozornost !]

**JUDr. Jan Vondráček
advokát**

Jansta, Kostka & spol.

Advokátní kancelář
Těšnov 1, 110 00 Praha 1
<http://www.jansta-kostka.cz>
e-mail: kancelar@jansta-kostka.cz
tel.: (+420) 221 875 402-9, fax: (+420) 221 875 401